

Policy för studentinflytande vid SLU

Beslut

Rektor beslutar

att fastställa policy för studentinflytande vid SLU enligt bilaga.

Redogörelse för ärendet

I samband med styrelsens beslut att införa en gemensam struktur och organisation för utbildningarna har frågan om studenternas inflytande aktualiserats. Besluten om utbildningarna flyttas nu från fakulteterna till en universitetsövergripande utbildningsnämnd, programnämnderna reduceras till fyra och rollen som programstudierektor blir enhetlig och definierad. Antalet studentrepresentanter blir därmed färre. Tidigare fanns flera programnämnder vid varje fakultet varav några behandlade ett enda program.

Avsikten och förhoppningen är att den nya beslutsordningen ska medföra en mer effektiv hantering och administration av utbildningarna till förmån för undervisning och lärande. Den nya organisationen möjliggör universitetsövergripande prioriteringar, underlättar samläsning och gemensamt nyttjande av resurser.

Motiv till beslutet

Det främsta skälet till att utarbeta en policy för studentinflytande är den nya beslutsstrukturen för utbildningarna. Mötestiden minskar och fler beslut tas av en enskild person vilket resulterat i en viss oro för att studentinflytandet ska minska. Ett verkligt studentinflytande, som innefattar alla studenter, handlar dock om mer än mötestid i beslutande organ. Det handlar om den dagliga verksamheten på institutioner, fakulteter och all den verksamhet inom administrationen som rör studenterna. För SLU, vars utbildningar är utspridda på flera orter, utgör den decentraliserade organisationen en särskild utmaning när det gäller alla studenters lika möjligheter att utöva inflytande.

Ett annat skäl är kårobligatoriets avskaffande (2010), som under 2014 även börjat få konsekvenser för medlemsantalet hos studentkårerna vid SLU. Den formella

studentrepresentationen utövas genom SLU:s samlade studentkårer SLUSS. Utmaningen för SLUSS blir att i sin verksamhet företräda även de studenter som väljer att stå utanför kåren.

Beslutets innebörd och bedömda konsekvenser

Såväl studentrepresentanter som lärare som har uppdrag i beslutande organ eller har uppdrag relaterade till utbildningen kan behöva ompröva rutiner - liksom universitetets administrativa personal. För att säkra studentinflytandet i den nya beslutsstrukturen kan ett annat arbetssätt behöva tillämpas, dvs. hur man går till väga för att genomföra dagliga arbetsuppgifter och uppdrag.

Intentionen är att policyn ska vara en gemensam utgångspunkt för SLU i diskussioner om hur studenternas inflytande vid universitetet ska gå till i praktiken. Policyn är principiellt hållen för att den kan beslutas på rektorsnivå, hålla över tid, vara oberoende av organisationsförändringar och kunna användas på alla campusorter.

SLU:s policy för studentinflytande har utarbetats på begäran av SLUSS och har diskuterats i såväl Utbildningsnämnden som Rådet för forskarutbildning. Beslut i detta ärende har fattats av prorektor Torbjörn von Schantz efter föredragning av Kristina Julin och i närvaro av Martin Melkersson.

Sändlista

Utbildningsnämnden
Rådet för forskarutbildning
Fakultetskanslier
Chefer inom administrationen

Kopia för kännedom

SLU:s samlade studentkårer SLUSS

Torbjörn von Schantz

Kristina Julin

STYRANDE DOKUMENT

Sakområde: Utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt Forskning och utbildning på forskarnivå

Dokumenttyp: Policy

Beslutsfattare: Rektor

Avdelning/kansli: Planeringsavdelningen

Handläggare: Kristina Julin

Beslutsdatum: 2014-12-08

Träder i kraft: 2015-01-01

Giltighetstid: Tills vidare

Bör uppdateras före: 2018-12-31

Ev dokument som upphävs: -

Bilaga till: Rektorsbeslut den 8 december 2014

Policy för studentinflytande vid SLU

SLU:s uppfattning är att all verksamhet som rör utbildningen och dess stödverksamhet ska utgå från ett ömsesidigt förtroende och ansvarstagande mellan studenter och lärare. Ett sådant förhållningssätt ligger såväl i studenternas som i universitetets intresse då det är en förutsättning för att uppnå en utbildning av högsta möjliga kvalitet. Med studenter avses studenter på grund-, avancerad och forskarutbildningsnivå.

Syftet med policydokumentet är att tydliggöra hur ömsesidighet och ansvarstagande kan se ut, att vara en hjälp att bedöma om de lagkrav som finns uppfylls samt att vara ett diskussionsunderlag och gemensam utgångspunkt för frågor om studentinflytande vid SLU. Hur policyn implementeras på olika nivåer inom SLU måste få variera då förutsättningarna varierar mellan utbildningar och orter.

SLU:s policy för studentinflytande har utarbetats på begäran av SLUSS, behandlats i Utbildningsnämnden (UN) och i Rådet för forskarutbildning (FUR) och därefter fastställts av rektor.

Studenternas rätt till inflytande

Studenterna skall ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna skall verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen.(1 kap. 4 a § högskolelagen)

Formuleringen i lagtexten innebär ett krav på att högskolan ska verka för att studenter tar en aktiv del i utbildningarnas utveckling. Det är en stark formulering som omfattar allt som har med utbildningen att göra. Enligt lagen ska SLU, inte bara de som undervisar, eftersträva ett engagemang från studenternas sida i den del av verksamheten som rör utbildningen. Det betyder att prefekter, utbildningsansvariga och chefer på alla nivåer har ett ansvar för att säkerställa att universitetet

lever upp till detta krav. Programstudierektorerna har ett uttalat ansvar för att säkerställa studentinflytande inom sina program.

Studentinflytandet utgår från studentkårerna som har en *fristående* roll. Dessa regleras i sin tur i studentkårsförordningen SFS 2009:769. Där fastställs bl.a. att kårerna har ett ansvar att representera alla studenter, även de som väljer att stå utanför kåren.

Studenter har rätt att bli lyssnade på och studenternas åsikter ska vara viktiga, dock inte enda, underlag för beslut i frågor som har med utbildningen att göra. Utbildningen är till för studenterna men inte bara de studenter som går utbildningen just nu. Universitetet har ansvar även för att morgondagens studenter får en utbildning av högsta kvalitet och ska ta hänsyn till förväntningar och krav som kan vara motstridiga. Utvecklingen vid övriga universitet och högskolor och i omvärlden spelar också stor roll för beslut om SLU:s utbildningar. Långsiktiga mål och övergripande strategier överensstämmer inte alltid med kortsiktiga mål. Om universitetet fattar beslut som inte stämmer överens med studenternas åsikt, är det i sig inte ett tecken på avsaknad av studentinflytande.

Det ska påpekas att rätten till studentinflytande inte innefattar beslut som rör enskild student. Studenterna har däremot möjlighet att påverka sådana beslut indirekt. Det betyder att studenter har rätt till inflytande över *principer för* exempelvis tillgodoräknande, antagning till senare del av program eller antagningsordningen när dessa ärenden behandlas i sina respektive organ. Studenterna kan också ta upp till diskussion hur dessa principer tillämpas, t.ex. genom att föreslå en uppföljning eller analys, men studenterna kan inte använda sitt inflytande i beslut i enskilda fall.

Kvalitetsarbetet – en gemensam angelägenhet

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenterna. (1 kap. 4 § högskolelagen)

Med kvalitetsarbete avses en systematisk strävan att förbättra utbildningarna i alla avseenden. Självkart handlar det om innehåll och akademisk nivå på utbildningarna, men även om de förutsättningar universitetet tillhandahåller för att studenterna ska tillgodogöra sig undervisningen, dvs. såväl den fysiska som den studiesociala miljön. Det kan exempelvis handla om planering och genomförande av kurserna, tillgång till utrustning och lokaler samt ett öppet, tillåtande diskussionsklimat där alla kan komma till tals på lika villkor. Vissa riktlinjer för detta finns i regelsamling för utbildningen vid SLU som har utformats i samarbete med SLUSS och fastställts av rektor.

Ett interaktivt sätt att arbeta med kvalitetsfrågorna ger också studenterna möjlighet att öva sig i ett utvecklande förhållningssätt, något som utgör ett mervärde inför kommande arbetsliv.

Det främsta verktyget för kvalitetsarbetet är kursvärderingarna som regleras i särskild ordning. Ett systematiskt kvalitetsarbete ska också innefatta återkommande dialoger mellan utbildningsansvariga och studentrepresentanter på olika nivåer inom universitet om utbildningsfrågor. Studenterna kan själva ta initiativ till sådana dialoger eller diskussioner.

Det är SLU:s ansvar att på ett tidigt stadium tydliggöra att studenterna själva har ett ansvar för sin utbildning, också avseende kvalitetsutveckling.

Kursvärderingar för delaktighet och kvalitetsutveckling

Högskolan skall ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs en möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan skall sammanställa kursvärderingarna samt informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten skall hållas tillgängliga för studenterna.(1 kap. 14 § högskoleförordningen)

SLU:s lärare och studenter har ett gemensamt ansvar för att kursvärderingar genomförs. En bra högskoleutbildning förutsätter bra kursvärderingar som i sin tur förutsätter ömsesidighet. De bygger på att studenterna tar sitt ansvar att ge konstruktiv återkoppling på kurser och undervisning samt att lärarna behandlar kursvärderingarna som ett värdefullt instrument för kvalitetsutveckling. Studenterna ska känna att deras åsikter bemöts med intresse och respekt.

För att kursvärderingarna ska bli ett användbart redskap krävs en hög svarsfrekvens. Trovärdigheten vilar på att de hanteras och betraktas seriöst, både av lärare och av studenter. Information om resultaten av kursvärderingarna bör innehålla dels eventuella justeringar i kursen, dels anledning till varför ett kritiserat innehåll och upplägg kan kvarstå.

Representation i styrelse mm.

Studenterna har rätt att vara representerade med tre ledamöter i styrelsen.

(2kap 2 § Förordning för SLU)

Studenterna vid högskolan har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

(2 kap. 7 § högskolelagen)

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om vem som utser representanter för studenterna.

(2 kap. 8 § högskolelagen)

Studenterna har rätt att vara representerade i (disciplin-)nämnden med två ledamöter.

(10 kap. 4 § högskoleförordningen)

Det framgår av studentkårsförordningen att det är kåren som utser och entledigar representanter. Vid SLU är det SLU:s samlade studentkårer, SLUSS, som utser representanter till universitetsgemensamma organ samt till fakultets- respektive programnämnd. Det är en självklarhet att studenterna utser sina representanter utan någon som helst inblandning av universitetet vare sig avseende platsers fördelning eller personfrågor.

Universitetet ska underlätta för studentrepresentanter att fullgöra uppdrag inom kåren som har studiebevakande syfte. Studenternas rättigheter i detta avseende finns fastställda i regelsamling för utbildningen. Det kan ske antingen parallellt med studierna eller genom beviljande av studieuppehåll för mer omfattande uppdrag. Doktorander kan få förlängd studietid, prolongering, för studiebevakande uppdrag.

Representation i övriga beslutande och beredande organ samt samråd vid beredning och beslut av enskild tjänsteman

Studenterna vid högskolan har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom högskolan vars verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation. Om beslut inte skall fattas eller beredning genomförs av ett organ utan av en enda person skall information lämnas till och samråd ske med studentrepresentant i god tid före beslut respektive slutförande av beredningen. 2 kap. 14 § högskoleförordningen)

För att underlätta studentinflytande ska SLU kontinuerligt hålla SLUSS informerade om de beslutande organ som finns vid universitetet och studenterna ska erbjudas plats i *alla* beredande och beslutande organ som berör utbildningen. Det kan vara svårt att på förhand avgöra vilka dessa är, utgångspunkten är att studenterna avgör om de vill vara representerade, inte universitetet.

Det åligger SLU att tillhandahålla samlade förteckningar över de organ som finns och vilket syfte de har men det är studentkårerna som prioriterar vilka organ de vill delta i. Studentkårerna har ett ansvar att meddela vilka organ de kommer delta i och vilka personer de har utsett. SLU har ett ansvar att påminna studenterna om organ där representation saknas samt att snarast informera studenterna när nya organ/arbetsgrupper etc. inrättas. Det ansvaret åligger den instans där beslutet om inrättande tas.

Vid SLU har studenterna exempelvis av tradition inte varit representerade i beslutande organ inom fortlöpande miljöanalys och kommittéer för forskning om vissa djurslag. Det finns enstaka organ där studenter inte har rätt att vara representerade, t.ex. personalansvarsnämnden som hanterar disciplinärenden avseende anställda.

Förutom det formella inflytandet genom representation innebär förordningstexten ett långtgående krav att samråda med studenter i ärenden som berör dem. Det gäller

inte bara utbildningens innehåll, utan även beslut som rör studenternas situation. ”Studenternas situation” är ett vitt begrepp som även kan innefatta beslut som tas inom administrationen, ofta av enskild tjänsteman. Det finns många sådana beslut; om tillgänglighet, lika villkor, IT-stöd, bibliotek. Flera av dem handlar om resurser; budget eller principer för finansiering av olika gemensamma nyttigheter.

Ett beredande organ kan sägas diskutera eller lämna beslutsunderlag vars innehåll går utöver rena faktauppgifter, dvs. där det görs ställningstaganden. Det kan gälla arbetsgrupper, eller projektgrupper för frågor som har betydelse för utbildningen. Det innebär också att *var och en* som ska utarbeta ett beslutsunderlag om något som rör studenternas situation, där exempelvis en chef ska besluta om service, stöd eller öppettider, ska samråda med studenterna som ett led i beredningen av ärendet.

Förordningen föreskriver att samråd ska ske ”i god tid” om beslut ska fattas av en enskild person. Vad som ska betraktas som god tid är inte helt enkelt att avgöra. Det kan vara befogat med kortare tid avseende rutinärenden med hög förutsebarhet, eller när ärenden behöver handläggas med kort varsel av skäl som ligger utanför SLU:s eller den enskilde personens kontroll. Utgångspunkten ska dock vara att ärenden handläggs och bereds så att studenterna kan involveras i god tid.

Hur det dagliga arbetet ska organiseras i detalj så att studentinflytandet säkerställs är något som måste beslutas i nämnder, av programstudierektorer och chefer *i dialog med* studentrepresentanterna. Ytterst är det rektors ansvar att det finns rutiner för studenternas inflytande i beredande organ och när beslut ska fattas av enskild tjänsteman.